

FOLK REVIVAL AS A MEANS OF EXPRESSING IDENTITY AND PROMOTING FOLK MOTIVES

ФОЛК-РИВАЙВЛ ЯК ЗАСІБ ВИРАЖЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ НАРОДНИХ МОТИВІВ

Marchun O.V. / Марчун О.В.

PhD (Philol.), Associate Professor / к.філол.н., доц.

ORCID: 0000-0002-7272-7773

Taras Shevchenko National University of Kyiv,

Kyiv, Volodymyrska, 60, 01033

Київський національний університет імені Тараса Шевченка,

Kiiv, Володимирська, 60, 01033

Анотація. У статті проаналізовано роль фольклорного ривайвлу у вираженні ідентичності та поширенні народних мотивів. Досліджується, як фольклорні елементи і традиції використовуються в сучасній музиці та культурному просторі для створення нових образів та спільної ідентичності. Аналізуються приклади фольк-ривайвлу у музиці з погляду їхнього впливу на формування сучасної культурної парадигми та сприйняття народної спадщини. Встановлено, що фолк-ривайвл відіграє важливу роль у вираженні та збереженні ідентичності українського народу, допомагаючи у збереженні та відновленні традицій, підтримці національної самосвідомості та протиставленні культурній асиміляції.

Ключові слова: фольклор, фолк-ривайвл, фольклорний гурт, народні мотиви.

Вступ. Фолк-ривайвл, або відродження народної культури, став значущим явищем в сучасному світі, який стежить за оригінальністю та самовираженням. Цей феномен відображається в музиці, мистецтві, моді та інших аспектах культури. Використання народних мотивів у фолк-ривайвл виступає не лише як спосіб вираження ідентичності, але й як засіб популяризації та збереження культурної спадщини.

Одним із ключових аспектів фолк-ривайвлу є використання традиційних народних мотивів у сучасному контексті. Музичні колективи, художники, дизайнери та інші творчі особистості використовують елементи народної музики, танців, вишивки, різьблення тощо у своїй творчості. Це дозволяє їм відтворити та зберегти народні традиції, а також відзначити їх в сучасному світі.

Крім того, фолк-ривайвл є засобом вираження ідентичності для індивідів та груп. Люди, які активно використовують у своїй творчості етнічні мотиви відроджують зв'язок зі своєю національною або етнічною спадщиною, відчуваючи себе частиною чогось більшого і старішого, ніж сучасна культура. Це також сприяє формуванню спільнот, які об'єднуються навколо спільних цінностей та інтересів.

Завдяки фолк-ривайвлу народні мотиви отримують нове життя та стають доступними для широкої аудиторії. Модні колекції, концерти, виставки та інші культурні події, що використовують народні мотиви, привертають увагу громадськості та сприяють популяризації народної культури. Це сприяє збереженню та відновленню інтересу до традицій, які в іншому випадку могли б бути забуті.

Основний текст.

Україна, як країна з багатою культурною спадщиною, завжди відзначалася різноманітністю та багатством народної творчості. Умови війни, які турбують країну, акцентують важливість цієї культурної спадщини, що стала не лише джерелом моральної підтримки, а й символом національної єдності та ідентичності.

Народна творчість, як включає різноманітні народні жанри та ремесла ремесла, є важливим елементом української ідентичності. У важкі часи війни ці традиції стають символами національної співдружності та джерелом моральної підтримки. Вони об'єднують людей, надихають на солідарність та віру у перемогу.

Люди, особливо ті, що перебувають на передовій або в зоні конфлікту, знаходять у народній творчості засоби вираження своїх почуттів, надій та страждань. Традиційні українські пісні часто відображають емоції, які важко висловити словами, але які дуже важливі для психологічного стану людей, що переживають важкі часи.

Збереження та популяризація народної творчості в умовах війни відіграє ключову роль у підтримці культурної спадщини. Вона стає засобом збереження та передачі культурних традицій наступним поколінням і підкреслює важливість української культури та національної ідентичності.

Термін «фолк-ривайвл» походить від поєднання слів «фолк» (народний) і «ривайвл» (від англ. «revival» – відродження). Цей термін почав активно використовуватися в музичній сфері, особливо в контексті американської фолк-музики. Перша велика хвиля фолк-ривайву відбулася в Сполучених Штатах у 1950-60-х роках [4]. У цей період молоді музиканти стали відновлювати інтерес до американської етнічної музики, особливо музики афроамериканського населення регіону. Цей рух сприяв відродженню та популяризації фолк-музики в альтернативному культурному контексті.

Народна музика – одна з найбільш «відроджуваних», тож фолк-ривайвли з початку ХХ століття став регулярними феноменом. Хвилі фолк-відродження спостерігалися фактично в кожному поколінні музикантів: 20 – 30-річні цикли ривайвлів варіювалися за масштабами, інтенсивністю та фокусом [2]. Більше інших народні пісні представили масовій аудиторії по всьому світу фолк-ривайвли США та Великобританії в 1950 – 1960-х роках. Наслідком цього стала поява напрямів народно-орієнтованої популярної музики, яку поп-аудиторія стала сприймати як народну. В результаті цього виник однойменний жанр популярної музики і безліч його похідних: електрик-фолк, фолк-рок, медівал фолк-рок, кельтик-рок, фолк-панк, фолк-метал і нью-фолк [3].

За довго до появи терміну фолк-ривайвл, у 1919 році, коли Україна черговий раз боролася за свою незалежність, голова Директорії УНР Симон Петлюра вважав, що мистецтво впливає на людські душі і, як театральний критик, розумів та знав силу музики. Тому і почав впроваджувати культурну дипломатію, яка полягала у тому, щоб познайомити Захід із пісенною творчістю українського народу та заявити про Україну, як про окрему, незалежну від Росії країну.

Як згадує український хоровий диригент, композитор, етнограф та письменник-мемуарист Олександр Кошиць: «На аудієнції Петлюра, звертаючись до мене, сказав: «За тиждень, щоб була зорганізована для закордонної подорожі Капеля, а то, – добавив сміючись, – розстріляю!» [1]. Терміновість наказу Петлюри зрозуміти було не складно, на українських теренах тоді точилась війна, росіяни наступали, а світ був не надто прихильним до України. Російська пропаганда, і більшовицька, і білого руху – була надзвичайно потужна, і ще важливо, що і одна і інша – була принципово антиукраїнська. У цих обставинах Україна мала висунути Заходу переконливий аргумент, аби довести: Україна – не Росія. Такою силою, за задумом Петлюри, і мала стати українська пісня у виконанні Української Республіканської Капели.

Кожен виступ Капели розпочинався українським гімном. Основою репертуару були народні пісні в аранжуваннях Миколи Лисенка, Миколи Леонтовича, Кирила Стеценка і самого Олександра Кошиця. Головним хітом хору з першого виступу став «Щедрик».

Кремлівська окупаційна влада розправилась з Миколою Леонтовичем, обірвала та оббрехала життя Симона Петлюри. Єдиний з хористів, хто наважився повернутися після гастролей в Україну був Петро Стеценко, який був замордований у 1937 році. До Кошиця не дісталися фізично, але його чекала доля забуття, попри всі свої намагання повернутися до Києва він до кінця життя лишився в еміграції.

В еміграції лишився і «Щедрик». Як і в Європі так і в Штатах пісня стала популярною, особливо після того, як у 1936 році американський диригент українського походження Пітер Вільговський написав до твору Леонтовича англійський текст. У листопаді 1936 року він опублікував пісню у Нью-Йоркському видавництві, назвавши її Carol of the Bells. Так українська щедрівка стала американською колядкою, а згодом – міжнародним гімном Різдва.

Сьогодні українська народна творчість знову виступає не лише як культурний феномен, але й як важливий елемент підтримки духовного та культурного життя українського суспільства в умовах боротьби за незалежність. Її значення полягає в її спроможності зберігати і передавати цінності, традиції та єдність українського народу через найважчі випробування. Тож у жорстоких реаліях сьогодення українська культура та фольклор набувають наднового значення і відіграють ключову роль у визначенні національної ідентичності. Однією з найбільш помітних тенденцій в культурному секторі є фолк-відродження в українській популярній музиці.

Так, у 2022 році на європейській сцені знову лунають українські народні мотиви. Переможцями Євробачення 2022 року стає український фолк-реп гурт «Kalush Orchestra» з піснею «Стефанія». У пісні можна почути численні етнічні інтонації, які надають пісні характерної української звучності. Це можуть бути мелодії, які нагадують про народні пісні або інструментальні мотиви, що асоціюються з українською етнічною музикою.

Пісня є одою матері, у якій автор розповідає про свої приємні спогади про неї. Мелодика колискової пісні у кінці кожного реп-вірша повертає оповідача в дитинство. Гурт Калусь вдало поєднує ці народні мотиви з сучасними

аранжуваннями та звуками, створюючи унікальний звуковий пейзаж, який привертає увагу слухачів та надихає на дослідження традиційної української культури крізь призму сучасності.

Україна – скарбниця фольклору, який відображає її унікальний культурний код нації, тому визначним явищем у сучасній етно-культурі є відродження традиційного українського мелосу у сучасному баченні. На сьогоднішній день українські народні пісні та осучасненні їх варіанти мають величезну популярність далеко за межами нашої країни, адже українські фольклорні гурти привертають увагу своїм унікальним звучанням, мистецьким професіоналізмом та здатністю адаптуватися до сучасного музичного середовища.

Яскравим українським музичним етно-гуртом є ДахаБраха. Гурт був створений спеціально для театрального проекту «Україна містична», який започаткував Влад Троїцький у 2004 році, напередодні Помаранчевої революції. Проект включав три вистави за мотивами п'єс Шекспіра «Пролог до Макбета», «Річард III» і «Король Лір», головною темою цих творів є одержима кривава боротьба людини за владу. Гурт «ДахаБраха» вдало занурив автентичну українську інтонацію та агогіку у твори відомого англійського драматурга.

Учасники вміло розгойдують сталі стандарти, зміщують звичні акценти та експериментують з формою щоб точніше й емоційніше передати глибокий зміст фольклорних зразків. Колектив використовує українські народні пісні, які були записані самими учасниками гурту та їхніми колегами-фольклористами під час фольклорних експедицій до різних регіонів України. Ці автентичні композиції поєднуються зі звучанням різноманітних музичних інструментів з різних куточків світу, що дає можливість експериментувати з жанрами, такими як мінімалізм, хіп-хоп, соул та блюз. Гурт «ДахаБраха» продовжує творити і дарувати свою неперевершену музику слухачам, залишаючи незабутні враження та свій слід у серцях аудиторії.

Українські фольклорні гурти відомі та популярні далеко за межами нашої країни. Один з таких гуртів – «Go_A». Цей колектив підкорив сцену Євробачення та став другим у глядацькому голосуванні. Європа була зачарована енергетикою, драйвом та незвичними звуками. Загалом, гурт «Go_A» – це яскравий український музичний колектив, який вміло синтезував неймовірну красу електронної музики та багатий фольклорний спадок України. Солістка гурту Катерина Павленко, окрім свого потужного та емоційного голосу, надихає публіку на глибоке розуміння українського фольклору. Солістка гуртку володіє віртуозним виконанням української аутентики та передає енергію і почуття у кожному виступі.

Їх неповторна пісня «Шум» була створена на основі веснянки «Зелений Шум». Концепцію та режисуру виступу майстерно реалізували Костянтин Томільченко та Олександр Братковський. Гурт «Go_A» зачарував глядачів, пройшовши до фіналу Євробачення та отримавши найбільшу кількість голосів у глядацькому голосуванні та високі оцінки від національного журі.

Варто зазначити, що гурт презентував світові неймовірну пісню «Kalyna», яка випромінює послання єднання для майбутніх поколінь. Цей унікальний твір

музичного мистецтва, насичений глибоким смислом, розповідає про необхідність об'єднання всього демократичного світу для протистояння викликам часу. «Kalyna» є не лише чудовою мелодією, але й променем надії, що підтримує серця тих, хто постраждав від російської агресії в Україні. Цей важливий сингл, який проливає світло на проблему, отримав величезне визнання слухачів у всьому світі. Всі доходи від стрімінгового релізу цього хіта колектив відправив на допомогу тим, хто потерпів від російської агресії. Цим кроком «Go_A» продемонстрували, що музика може бути справжньою силою, яка несе з собою єдність і надію. Гурт став посередниками між музикою та благородними цілями, доводячи, що мистецтво може змінювати світ.

Гурт «Go_A» продовжує працювати над новими релізами та розвивати свою унікальну манеру звучання, яка поєднує сучасну електронну музику з елементами української фольклорної спадщини. Гурт виконує роль посередника між традиційним та сучасним, створюючи захоплюючі твори, які надихають слухачів. «Go_A» стали відомими як один з найцікавіших та найбільш впізнаваних колективів, які представляють сучасну українську музику на міжнародній сцені. Їхні виступи і пісні вражають оригінальністю, силою та емоційністю, відображають глибину та багатство української культури.

Одним із надзвичайно колоритних є український музичний гурт ONUKA, який поєднує елементи електронної музики з народними інструментами. У 2017 році Україна приймала Євробачення й ONUKA разом з оркестром NAONI виступали для всесвітньої аудиторії, яку запалили та підкорили своїм звучанням.

Учасники гурту вважають, що їхня музика є свого роду спадщиною, яку вони передають з покоління в покоління. Музика гурту ONUKA поєднує сучасний звук з етнічними мотивами і використовує українські народні інструменти, такі як бандура, трембіта, дримба, бузука та інші. У їхніх піснях звучить українська мова, а тексти пісень пронизані народними мотивами та символікою.

Гурт ONUKA завоював популярність не тільки в Україні, але й набрав свою лояльну аудиторію за її межами. Їхні незабутні виступи на престижних музичних фестивалях, таких як Sziget у Будапешті та Eurosonic Noorderslag у Нідерландах, привернули увагу багатьох шанувальників.

За словами талановитої солістки гурту Нати Жижченко, їхній альбом «MOZAÏKA» – це неперевершена оповідь про низку фантастичних випадковостей, обставин і символів, що переплітаються в єдиний музичний реліз. З 18 червня 2021 року світ побачив ще один альбом цього проєкту – «KOLIR», у якому звучить десять композицій, серед яких вже знайомі широкому слухачеві «XASHI», «ZENIT», «CEAHC» та «UYAVY» за участі гурту ДахаБраха.

Всесвітньовідомий гурт KAZKA створює музику у жанрах електропоп, поп, фолк, інді, етно та IDM. KAZKA – це український колектив, що втілює в собі неповторну палітру звуків, міксуючи поп-музику з електро-фольком. Гурт став першим україномовним колективом, що потрапив до всесвітньовідомого

чарту SHAZAM із синглом «Плакала», а також побив рекорд переглядів на YouTube серед українських артистів.

Після російського вторгнення в Україну KAZKA взяла на себе нову місію: підвищувати обізнаність і поширювати правду про російсько-українську війну, солістка гурту Олександра Заріцька також виступає на благодійних концертах у Європі, щоб привернути більше уваги до війни в Україні та зібрати кошти на допомогу дітям, біженцям та українським військовим. Ця робота має для неї вирішальне значення, хоча виконувати її за таких обставин складно.

Одним із помітних виступів під час війни був музичний фестиваль SXSW в Остіні, штат Техас, де її повідомлення про війну привернули значну увагу місцевих і національних ЗМІ США. Незважаючи на війну, Саша та KAZKA продовжують виступати на благодійних концертах у Європі, щоб привернути більше уваги до війни в Україні. KAZKA продовжує активну концертну діяльність і має велику базу фанів як в Україні, так і за кордоном. Їхні пісні та виступи привертають увагу своїм унікальним стилем та емоційним виконанням.

Важливу роль у популяризації цих гуртів відіграють сучасні технології та медіа-платформи, такі як YouTube, Spotify та соціальні мережі, які надають можливість гуртам залучати широку аудиторію та розповсюджувати їхню музику по всьому світу.

Ансамблі активно виступають на міжнародних фестивалях та співпрацюють з музикантами з різних країн. Це сприяє зміцненню культурного обміну та розумінню української музичної традиції. Важливою складовою успіху є адаптація гуртів до сучасного музичного середовища, що дозволяє поєднувати традиційні елементи з інноваційними звуками та стилями.

В умовах війни фолк-ривайвл є не лише засобом збереження культурної спадщини, але і важливим елементом моральної підтримки, символом боротьби та платформою для спілкування українського народу, що спонукає до:

- Збереження ідентичності та духовності: війна може ставити під загрозу культурну спадщину та ідентичність народу. Фолк-ривайвл допомагає українцям зберегти свої традиції, мову, музику та інші аспекти національної культури.
- Підтримка морального духу: фолк-ривайвл служить засобом підтримки морального духу та піднесення настрою серед українського народу в умовах війни, може створювати позитивні емоції, відчуття єдності та солідарності, які необхідні для подолання складних часів.
- Символ боротьби за свободу та незалежність: фолк-ривайвл є визначною складовою у боротьбі українського народу за свою свободу та незалежність, підкреслює важливість і цінність українських традицій та культурних цінностей.
- Платформа для вираження та спілкування: фолк-ривайвл є платформою для вираження емоцій, думок та почуттів українського народу щодо війни, а також може об'єднувати людей, допомагаючи їм знайти підтримку, розуміння та співчуття серед співвітчизників.

Висновки.

Фолк-ривайвл виступає як потужний інструмент для вираження ідентичності та популяризації народних мотивів. Цей рух сприяє збереженню культурної спадщини та формуванню почуття приналежності до своєї культури та історії. Цей феномен став ключовим елементом культурної самосвідомості українського суспільства і відображається у різноманітних видах мистецтва. Фолк-ривайвл допомагає у збереженні та відновленні традицій українського народу. Шляхом використання народних мотивів у сучасному контексті музичні колективи, художники, майстри вишивки та різьблення створюють твори, які не лише відображають, але й оновлюють народні традиції. Це дозволяє українцям зберегти зв'язок зі своєю культурною спадщиною та передавати її майбутнім поколінням.

Фолк-ривайвл став важливим виразником національної ідентичності для українців. Він допомагає відчувати почуття гордості за свої коріння та історію, підтримує віру в унікальність української культури та сприяє формуванню почуття приналежності до своєї нації. Фолк-ривайвл об'єднує українців навколо спільних цінностей та традицій, сприяючи формуванню національної самосвідомості.

Український фолк-ривайвл виступає як засіб протиставлення культурній асиміляції та глобалізації. Шляхом активного використання традиційних елементів української культури в сучасних творах, українці підтверджують унікальність своєї національної спадщини та прагнуть зберегти свою ідентичність у світі, який перманентно змінюється. Фолк-ривайвл відіграє важливу роль у вираженні та збереженні ідентичності українського народу, допомагаючи відновленню традицій, підтримці національної самосвідомості та протиставленні культурній асиміляції.

Дослідження підтверджує важливість українських фольклорних гуртів у популяризації української культури, а також демонструє їхній значний потенціал на міжнародній музичній арені. Адаптація до сучасного звучання, використання сучасних технологій та ефективна промоція є ключовими факторами успіху українських фольклорних гуртів за межами України.

Література:

1. Кошиць, Олександр. Спогади Ч. 2. Вінніпег; Монітоба: Культура й освіта, 1948. 272 с.
2. John Morrish, Rikky Rooksby, Mark Brend, Nigel Williamson, David Atkinson. *The Folk Handbook: Working with Songs from the English Tradition*. Backbeat Books, 2007. 292 с.
3. Kip Lornell. *Exploring American Folk Music: Ethnic, Grassroots, and Regional Traditions in the United States*. Univ. Press of Mississippi, 2012. 409 с.
4. Ten Veen, Renske. «She rocked me; gave me rhythm» – Kalush Orchestra bring an ode to mothers in «Stefania» lyrics. *Wiwibloggs*, 2022.

Abstract. *The article analyzes the role of folklore revival in the expression of identity and the spread of folk motifs. It investigates how folklore elements and traditions are used in modern music and cultural space to create new images and common identity. Examples of folk revival in music are analyzed from the point of view of their influence on the formation of the modern cultural paradigm and the perception of folk heritage. It has been established that folk revival plays an important role in expressing and preserving the identity of the Ukrainian people, helping to preserve and restore traditions, support national self-awareness, and oppose cultural assimilation.*

Key words: *folklore, folk revival, folk band, folk motifs.*

Стаття відправлена: 20.04.2024 р.
© Марчун О.В.